

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Confluence of Ideas: Evolving to Meet the Challenges of Global Change

35. konferencija udruženja IAMSLIC/13. konferencija udruženja EURASLIC

Sofija Konjević

Institut "Ruđer Bošković"
Bijenička cesta 54,
10000 Zagreb, Hrvatska
sofija@irb.hr

Od 27. 9. do 1. 10. 2009. u Brugesu, Belgija u prekrasnoj dvorani gradske vijećnice (Provincial court) održana je zajednička konferencija dvaju udruženja: EURASLIC (The 13th Biennial EURASLIC Conference) i IAMSLIC (The 35th IAMSLIC Annual Conference), pod naslovom *Confluence of Ideas: Evolving to Meet the Challenges of Global Change*. Na konferenciji je sudjelovalo 80 sudionika iz 20 zemalja. Domaćini i organizatori konferencije bili su IOC/UNESCO Project Office for IODE i Flanders Marine Institute (VLIZ).

Sudionici konferencije ispred gradske vijećnice u Brugesu, fotograf Misjel Decler

Udruženje EURAS-LIC (European Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres, <http://www.euraslic.or>) osnovano je 1988. godine, a sastavni je dio međunarodnog udruženja IAMSLIC (International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centres, <http://www.iamslic.org>). Konferencije europskog udruženja održavaju se svake dvije godine, dok međunarodno udruženje svoje konferencije organizira svake godine na drugom kontinentu u suradnji s regionalnim udruženjem. Osim konferencije u Brugesu zajedničke konferencije udruženja IAMSLIC/EURASLIC bile su u Bremerhavenu, Njemačka (18th Annual IAMSLIC Conference/4th EURASLIC Conference) i Brestu, Francuska (27th Annual Conference of the IAMSLIC/9th Conference of the EURASLIC).

Na ovogodišnjoj konferenciji predavanja su tematski pokrivala pri-lagodbu knjižnica informatičkom okruženju, njihovu suradnju,

marketing u knjižnicama. Prikazani su neki od elektroničkih repozitorija, projekti digitalizacije građe, a bilo je govora i o otvorenom pristupu, međuknjižničnoj posudbi i autorskim pravima.

Pozvani predavač bio je dr. sc. Claude Belpaire (Research Institute for Nature and Forest, Bruxelles, Belgija) koji je govorio o jeguljama i njihovoj ugroženosti u belgijskim vodama ("The Eel in a Polluted World – Survival of the Fattest"). Broj jegulja se znatno smanjio u posljednjih dvadeset godina, kako u drugim europskim zemljama tako i u Belgiji. Uzroci ovog smanjenja su brojni: brane i druge prepreke koje ih ometaju na njihovom migracijskom putu, izlov, ali također i zagađenje teškim metalima, pesticidima i herbicidima.

Drugi pozvani predavač bila je Jill Collins (European Library, European Digital Library Fondation). Ona je predstavila projekt Europske digitalne knjižnice *Europeana* (<http://www.europeana.eu/portal>). *Europeana* prikuplja i podupire digitalizaciju tekstualne (knjige, časopise, novine...), slikovne (crteže, karte, slike, fotografije...), audio i video građe europskih knjižnica, muzeja, galerija i arhiva. Projekt na jednom mjestu okuplja kulturno nasljeđe Europe u digitalnom obliku te mu omogućava pristup. Projekt financira Europska komisija, a vodi ga projektni tim sa sjedištem u Nacionalnoj Knjižnici Nizozemske (Koninklijke Bibliotheek).

Constance A. Rinaldo i Catherine Norton prikazale su projekt *The Biodiversity Heritage Library* (<http://www.biodiversitylibrary.org>). U projekt su uključeni značajniji prirodoslovni muzeji, botaničke knjižnice i istraživački centri (American Museum of Natural History, The New York Botanical Garden, Smithsonian Institution Libraries, Marine Biological Laboratory/Woods Hole Oceanographic Institution...). Cilj projekta je digitalizacija građe koju navedene knjižnice imaju u svom fondu. Knjižnice sudionice projekta u svom fondu posjeduju često rijetku i vrijednu građu, dostupnu tek malom broju znanstvenika. Digitalizirana građa dostupna je u otvorenom pristupu. Organizacija Biodiversity Heritage Library sudjeluje i u stvaranju Enciklopedije života (*Encyclopaedia of Life* – <http://www.eol.org>). Enciklopedija bi trebala sadržavati podatke o svim postojećim živim oblicima na Zemlji.

Predstavljeni su tematski repozitoriji iz oceanografije: OceanDocs, Aquatic Commons, CEEMaR (Central and Eastern European Marine Repository), kao i pretraživač repozitorija iz područja oceanografije Avano.

OceanDocs je nastao uz podršku *Međunarodne oceanografske komisije* (Intergovernmental Oceanographic Commission – IOC). Kao program za izradu repozitorija izabran je D-Space. Repozito-

rij okuplja preprinte, objavljene radove, tehničke izvještaje i radne dokumente. Namijenjen je članicama ODIN (Ocean Data and Information Networks) grupa (ODINAFRICA, ODINBlackSea, ODINCARSA, ODINCINDIO...) te okuplja znanstvenu produkciju članica.

Aquatic Commons je još jedan tematski repozitorij koji osim radova iz oceanografije uključuje i one o istraživanju slatkih voda (natural marine, estuarine/brackish and fresh water environments), a nadopunjuje OceanDocs. Kao program za izradu repozitorija izabran je EPRINTS3. Repozitorijem upravlja IAMSILIC (International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centers), a cilj mu je prikupiti, olakšati pristup i povećati vidljivost radovima institucija koje se bave proučavanjem mora i slatkih voda, koje nemaju vlastitog repozitorija.

CEEMaR je tematski repozitorij iz oceanografije, hidrologije i znanosti o okolišu. Kao program za izradu repozitorija odabran je D-Space. U izradi repozitorija sudjeluju institucije članice projekta ODINECET. Radove znanstvenika s institucija sudionica na projektu unose knjižničari. Neke od institucija ujedno su i izdavači znanstvenih časopisa, što im daje pravo raspolaganja radovima objavljenim u vlastitom izdanju i nesmetan unos u repozitorij. Ukoliko institucija ima vlastiti repozitorij, moguće je napraviti poveznicu na repozitorij institucije (npr. Institute of Biology of the Southern Seas – IBSS Institutional Repository). Knjižnica Instituta "Ruđer Bošković" odlučila se za izgradnju vlastitog institucijskog repozitorija, tako da će u Ceemar biti uključena putem poveznice.

Avano <http://www.ifremer.fr/avano> – OAI harvester razvijen u IFREMER-u (Institut français de recherche pour l'exploitation de la mer), koji osim tematskih repozitorija (OceanDocs; Aquatic Commons) pretražuje ukupno 265 repozitorija pobirući samo dio koji mu tematski odgovara ("marine and aquatic sciences – aquaculture and fisheries for instance, but also geosciences, biology, ecology..."). Avano harvestira i portal hrvatskih znanstvenih časopisa (HRČAK), također samo dio koji temom odgovara zadatku ovog harvestera.

Na konferenciji su predstavljene i aktivnosti regionalnih društava, kao i podgrupa udruženja grupe EURASLIC – ECET (European Counties in Economic Transition) i grupe MedLibs (Mediterranean Marine and Aquatic Libraries and Information Centres). Grupa ECET radi na izradi već spomenutog repozitorija CEEMaR, aktivno sudjeluje u edukacijskim seminarima koje organizira IODE (International Oceanographic Data and Information Exchange) i jedna je od brojnih ODIN-a (Ocean Data and Information Network) grupa (ODINECET). Grupa MedLibs održala je svoj prvi sastanak u studenom 2008. (Cadiz, Španjolska). Predstavljen je i portal grupe dostupan na adresi: <http://www.medaqualibs.iw-learn.org/>.

Na konferenciji su prikazane i nove mogućnosti pretraživača knjižničnih portala, koji omogućuju pretraživanje i pregledavanje putem jedinstvenog sučelja svih knjižničnih izvora: kataloga, repozitorija, digitalnih zbirki... Prikazani su VuFind (<http://www.vufind.org>) i Aqua Browser (<http://www.aquabrowser.com>).

Jedna od tema bila je i otvoreni pristup. Prikazan je Open Science Directory (<http://www.opensciencedirectory.net>), koji s jednog mjesta omogućuje pristup elektroničkim časopisima koji su dostupni bilo u otvorenom pristupu (DOAJ, BioMed Central, Pub-

Sudionici radionice Digital Assets Management

Med Central (PMC), Open J-Gate, HighWire Press) ili putem posebnih programa (HINARI, Agora, OARE, eJDS). Namijenjen je institucijama i istraživačima zemalja u razvoju, ali i svim drugim zainteresiranim istraživačima. Direktorij je nastao suradnjom EBSCO-a i Sveučilišta u Hasseltu.

Prikazana su i programska rješenja temeljena na otvorenom kodu i koristi koje knjižnice mogu imati od takvih programa (Koha, Evergreen, Zotero, VuFind...).

Bilo je govora i o elektroničkim radovima, licencijskim ugovorima i njihovom utjecaju na službu međuknjižnične posudbe.

Pojedine knjižnice predstavile su svoje stranice, kataloge i projekte na kojima rade, osobito u području digitalizacije građe. U okviru konferencije održani su sastanci odbora i radnih tijela udruženja.

Posebno zanimljiva bila je petnaestominutna sesija Green Flash Round Robin – gdje su knjižnice prikazale neke zanimljivosti, tražile partnere za suradnju, najavile neki događaj (Open Access Week, 19.–23. 10. 2009.). U okviru prezentacija predstavljen je i Tiny URL (<http://www.tiny.cc/>), koji omogućuje kraćenje dugačkih adresa URL, što je osobito praktično kad je potrebno poslati adresu URL elektroničkom poštom. Spomenuta je i stranica Survey Monkey (<http://www.surveymonkey.com/>), koja nudi jednostavan alat za kreiranje upitnika.

Za vrijeme konferencije održavala se i aukcija (Guin Auction). Sudionici su donijeli predmete ponuđene na aukciji: knjige, nakit, čokolade... Novac prikupljen aukcijom upotrebljava se za sponzoriranje sudionika iz zemalja u razvoju.

Nakon konferencije u Oostendeu, Belgija, od 1. 10. do 7. 10. 2009. održana je postkonferencijska radionica o upravljanju digitalnim materijalom (The Digital Asset Management – DAM). Na radionici je bilo govora o digitalizaciji i načinu obrade dokumenata, slika, video i audio materijala, stvaranju repozitorija, autorskim pravima te zaštiti i čuvanju digitalne građe. Radionicu je pohađalo 19 sudionika iz 15 zemalja.